

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА НА ЛОКАЛНО НИВО

Упатство за надлежностите на општините согласно законодавството за води за капење

Финална верзија, датум 23.06.2016

EuropeAid/134079/D/SER/MK

Проектот е финансиран
од Европската унија

Проектот е имплементиран
од Ramboll и неговите конзорциумски
партнери

Програма на Европската Унија за транзитиска помош и институционален развој ТАИБ 2010

Датум: 23 јуни 2016 год.
Изготвил: Џејмс Хант
Провериле: Иан Маклеан и Фана Христовска
Одобрил: Раул Дауса
Опис: Упатство за надлежностите на општините согласно законодавството за води
за капење

Реф.бр.: EuropeAid/134079/D/SER/MK

Ramboll Danmark A/S и неговите конзорциумски партнери се целосно одговорни за содржината на овој извештај и истата на ниту еден начин не ги одразува ставовите на Европската унија.

Ramboll
Hannemanns Allé 53
DK-2300 Copenhagen S
Denmark
T +45 5161 1000
F +45 5161 1001
www.ramboll.com

СОДРЖИНА

СИНОПСИС НА ПРОЕКТОТ	0
1. ВОВЕД	2
1.1 Цел на Упатството	2
1.2 Дополнителни информации во врска со ова Упатство	2
2. ЗАКОНСКИ ОДРЕДБИ	5
2.1 Правна рамка	5
2.2 Формално означување на водите за капење и зоните за капење	6
2.3 Определување на зоните за капење	7
3. ПРОФИЛИРАЊЕ НА ЗОНИТЕ СО ВОДА ЗА КАПЕЊЕ	12
3.1 Вовед во профилирање на зоните	12
3.2 Профил на водите за капење	12
3.3 Изготвување на профилот	13
3.4 Планирање на мерки и нивна имплементација	14
4. МОНИТОРИНГ	15
4.1 Сегашни и идни надлежности за мониторинг	15
4.2 Барања за мониторинг на квалитетот на водите за капење	15
4.3 Определување на квалитетот на водите за капење	16
5. ИНФОРМИРАЊЕ, КОМУНИКАЦИЈА, ЗАБРАНИ	17
5.1 Споделување на информации	17

АНЕКСИ

АНЕКС 1 - Стандарди за квалитет

АНЕКС 2 - Проценка и класификација на водите за капење

АНЕКС 3 - Потенцијални места за капење покрај езерата

АНЕКС 4 - Профил на водата за капење: Стоунхејвен

СИНОПСИС НА ПРОЕКТОТ

Наслов на програмата	Програма на Европската Унија за ИПА техничка помош и институционална надградба - ТАИБ 2010		
Наслов на проектот	Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво		
Реф.бр.:	EuropeAid/134079/D/SER/MK		
Број на договор	11-41299/1		
Времетраење на проектот	Јануари 2015 – Јули 2016 год.		
Почеток на проектот (датум на Иницијален состанок)	20 Јануари 2015 год. (22 Јануари 2015 год.)		
Датум на завршување на проектот	20 Јули 2016		
Име и презиме:	Јадранка Иванова, виш програмски службеник	Радица Коцева, Раководител на ЦФЦД	Раул Дауса, Директор на Проектот
Улога:	Корисник	Договорен орган	Изведувач
Адреса:	МЖСПП Бул. „Гоце Делчев“ бр.18 (Зграда на МТРВ, 10-ти спрат) 1000 Скопје, Република Македонија	ЦФСД Министерство за финансии Ул. „Даме Груев“ бр.14 1000 Скопје, Република Македонија	Ramboll Hannemanns Allé 53, 23000 Копенхаген, Данска
Телефон:	+389 75 250 234		+45 5161 6942
Факс:	+ 389 2 3220 165	+389-2-3231-219	+45 4598 8510
E-mail:	j.ivanova@moepp.gov.mk; jadrankaivanova@hotmail.com	radica.koceva@finance.gov.mk	RD@ramboll.dk
Контакт лице:	Јадранка Иванова	Радица Коцева	Раул Дауса
Општа цел	Општа цел на проектот е да придонесе кон унапредување на заштитата на животната средина, мониторинг и имплементација на националното законодавство за животна средина во државата, на централно и локално ниво.		
Цел	Целта на овој Проект е: <ul style="list-style-type: none"> • Да ги унапреди капацитетите на единиците на локалната самоуправа за имплементација на законодавството за животна средина. • Да ја подобри координацијата помеѓу централната и локалните власти во имплементацијата на законодавството за животна средина. 		
Очекувани резултати	РЕЗУЛТАТ 1 Зајакнати административни капацитети <ul style="list-style-type: none"> • Проценка на административните капацитети на општинско ниво за имплементација на барањата за животна средина и проценка на нивните законски надлежности за животна средина кои тие ги спроведуваат; • Изготвена Програма за реформирање и зајакнување на административните капацитети за имплементација на законодавството за животна средина на општинско ниво, 		

	<p>заедно со листа на правни документи кои ја поддржуваат примената на обврските за животна средина на локално ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одобрена долгорочна и краткорочна Програма за обуки, и реализација на обуките согласно краткорочната Програма; • Зајакнување на административните капацитети за имплементација на законодавството за животна средина на централно и локално ниво; <p>РЕЗУЛТАТ 2 Изготвени законски документи за животна средина кои придонесуваат кон имплементацијата на обврските за животна средина на локално ниво</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изготвени законски документи (прирачници, упатства, потсетници, процедури и сл.) и, ако е неопходно, правни акти за имплементација на одредени правни акти за животна средина за кои се надлежни единиците за локална самоуправа, вклучувајќи и Насоки за проценка на елаборатите за заштита на животната средина на локално ниво согласно членот 24 од Законот за животна средина; • Изготвен Водич за тоа како се подготвуваат инфраструктурни проекти финансирани од ЕУ, • Изготвена Програма за подигнување на јавната свест за животна средина на локално ниво; и • Надградба на софтвер и развивање Програма за воведување систем за прибирање податоци, известување и информирање за избрани единици на локалната самоуправа. <p>РЕЗУЛТАТ 3 Имплементација на важечките правни акти кои се однесуваат на животната средина на локално ниво</p> <ul style="list-style-type: none"> • Имплементација на избраните (најприоритетни) мерки од Програмата за реформи и зајакнување на административните капацитети за имплементација на барањата за животна средина на општинско ниво; • Реализирани обуки за развој и имплементација на локални еколошки акциски планови за 40 лица и изготвени препораки за унапредување на процесот на ЛЕАПи и мониторинг на имплементацијата на ЛЕАПи во избраните единици на локална самоуправа; • Унапредена имплементација на законодавството за животна срединана локално ниво првенствено во однос на квалитетот на воздухот, водата и интегрираното спречување и контрола на загадувањето, со акцент на прашањата кои треба да бидат земени предвид кога се издаваат дозволи за Б-инсталации (мониторинг на воздухот и бучавата, оценка за влијанието врз животната средина преку елаборат за заштита на животната средина); како и изготвување и имплементација на прирачници, водичи и инструкции за оваа цел.
Главни активности	<ul style="list-style-type: none"> • Активност 1 Изготвување и имплементација на План за вклучување на засегнатите страни • Активност 2 Проценка на законските барања за активности за заштита на животната средина во единиците на локална самоуправа и проценка на административните капацитети за имплементација и изготвување на неопходната реформска

	<p>програма</p> <ul style="list-style-type: none"> • Активност 3 Имплементација на зајакнување на административните капацитети во единиците на локалната самоуправа • Активност 4 Зајакнување на изготвувањето и имплементацијата на локални еколошки акциски планови • Активност 5 Изготвување и спроведување на програма за обука • Активност 6 Подигнување на јавната свест и управување со информации 								
Клучни засегнати страни	<ul style="list-style-type: none"> • Министерство за животна средина и просторно планирање (Сектор за соработка со локалната самоуправа, Сектор за ИПА, Сектор за ЕУ); • Министерство за локална самоуправа; • Заедница на единиците на локална самоуправа (ЗЕЛС); • Девет (9) избрани пилот единици на локалната самоуправа; • Осум (8) центри за развој на планските региони (ЦРПР); • Невладини организации релевантни за проектните активности; • Б-инсталации во деветте избрани пилот единици на локалната самоуправа; • Јавни претпријатија; • Општата јавност. 								
Целни групи	<ul style="list-style-type: none"> • Министерство за животна средина и просторно планирање (Сектор за соработка со локалната самоуправа, Сектор за ИПА, Сектор за ЕУ); • Министерство за локална самоуправа; • Заедница на единиците на локална самоуправа (ЗЕЛС); • Девет (9) избрани пилот единици на локалната самоуправа <table border="1"> <tr> <td>Плански регион</td><td>Град/ единица на локалната самоуправа</td></tr> <tr> <td>Скопски регион</td><td>- Град Скопје - Општина Ѓорче Петров - Општина Аеродром</td></tr> <tr> <td>Полошки регион</td><td>- Општина Тетово - Општина Гостивар - Општина Јегуновце</td></tr> <tr> <td>Југозападен регион</td><td>- Општина Охрид - Општина Македонски Брод - Општина Дебарца</td></tr> </table>	Плански регион	Град/ единица на локалната самоуправа	Скопски регион	- Град Скопје - Општина Ѓорче Петров - Општина Аеродром	Полошки регион	- Општина Тетово - Општина Гостивар - Општина Јегуновце	Југозападен регион	- Општина Охрид - Општина Македонски Брод - Општина Дебарца
Плански регион	Град/ единица на локалната самоуправа								
Скопски регион	- Град Скопје - Општина Ѓорче Петров - Општина Аеродром								
Полошки регион	- Општина Тетово - Општина Гостивар - Општина Јегуновце								
Југозападен регион	- Општина Охрид - Општина Македонски Брод - Општина Дебарца								

1. ВОВЕД

Ова Упатство е изготвено во рамките на проектот „Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво“ EuropeAid/134079/D/SER/MK, финансиран од Програмата на Европската унија за транзициска помош и институционален развој – ТАИБ 2010.

1.1 Цел на Водичот

Ова Упатство е изготвено со цел да им помогне на единиците на локалната самоуправа да согледаат на кој начин да ги имплементираат надлежностите кои ги имаат согласно законодавството за водите за капење, особено негово интегрирање во контекст на активностите за планирање на управувањето со речните сливови.

1.2 Дополнителни информации во врска со ова Упатство

Ова Упатство се однесува на имплементацијата на законските барања во Македонија кои се однесуваат на водите за капење, со осврт на активностите кои се обврски за единиците на локалната самоуправа и на актуелните барања во Македонија. Притоа, акцент се става на следниве работи:

- Надлежностите на другите релевантни органи - со цел рамката да биде јасна и да бидат идентификувани потребите од меѓуинституционална соработка
- Аспектите на законодавството на Европската унија во однос на водите за капење – со цел покривање на оние области кои во моментот не се опфатени во македонското законодавство и илустрирање на најдобрите практики
- Програми за Програма за реформи – со цел читателите да бидат запознаени со евентуалните измени во актуелните законски барања
- Интеракцијата помеѓу барањата за водите за капење и општите барања за управување со квалитетот на водите во животната средина, согласно она што е предвидено со процесот на планирање на управувањето со речните сливови (член 66 од Законот за водите)

Водите за капење се дефинирани во членот 4, точка 37 од Законот за водите:

- Вода за капење е дел од секоја проточна или непроточна површинска вода во којашто капењето е дозволено од страна на надлежниот орган или во која капењето не е забрането и традиционално го практикуваат голем број капачи. Како вода за капење, во смисла на овој закон, не се сметаат водите во базените и базени со изворска вода, водите во бањи што се користат за терапевтски цели и вештачки заградени води издвоени од површински или подземни води;

Важно е да се потенцира дека одредбите кои се однесуваат на водите за капење а кои се наведени тука ја следат оваа дефиниција и **не го земаат предвид** квалитетот на водата во базените за капење и сличните рекреативни објекти – овие „вештачки“ места за капење се регулирани од страна на Министерството за здравство.

Треба да имаме предвид уште една дефиниција содржана во Законот за водите (член 4, точка 38):

- Сезона за капење е период во кој се очекува голем број на капачи;

Законската рамка за водите за капење првенствено ја има предвид заштитата на здравјето на човекот.

Накучо, законската рамка ги воведува следниве обврски:

- Определување на локациите каде има рекреативно капење, што во најголем дел е во надлежност на единиците на локалната самоуправа
- Изготвување на профили за води за капење за секоја вода за капење. Овие профили се концептуално многу слични на извештаите за карактеризација кои се изготвуваат во рамките на процесот на планирање на управувањето со речните сливови, што повторно е во голема мера во надлежност на единиците на локалната самоуправа, но бара меѓуопштинска соработка на ист начин како и процесот на планирање на управувањето со речните сливови
- Мониторинг на квалитетот на водата на тие локации и констатирање дали се запазени бараните стандарди, што во моментот е задача на единиците на локалната самоуправа а во пракса ја врши Институтот за јавно здравје. Ова Упатство како и Програмата за реформи препорачува техничко-научните аспекти од мониторингот на квалитетот на водите за капење формално да му се доделат на Институтот за јавно здравје а единиците на локалната самоуправа и понатаму да бидат надлежни за „поопшт“ мониторинг на состојбата со зоните за капење
- Извештај за резултатот од мониторингот – како што е наведено погоре
- Преземање активности во случаи кога стандардите не се исполнети, и тоа:
  - Итно суспендирање на капењето - единиците на локалната самоуправа и Министерството за здравство
  - Истражување на причините за неусогласеност - единиците на локалната самоуправа во соработка со други, на ист начин како и кај планирањето на управувањето со речните сливови
- Развој и имплементација на програми за мерки со цел отстранување на причините за неусогласеност: ваквите мерки треба да се изготват во рамките на плановите за управување со речните сливови кои се изготвуваат согласно членот 66 од Законот за водите – и тука единиците на локалната самоуправа се повторно надлежни согласно Законот за водите (член 4, точка 101) за преземање мерки за заштита на водите за капење, но во пракса планирањето и имплементацијата на мерките мора да се споделува и да биде кооперативна активност која ќе се извршува на ист начин како и кај планирањето на управувањето со речните сливови.

Поврзаноста помеѓу барањата кои се однесуваат на водите за капење и барањата кои се составен дел од планирањето на управувањето со речните сливови, е од клучно значење во смисол на идентификување и имплементација на најекономичните комбинации од мерки со цел остварување на целите во животната средина и во двата случаи. Од тие причини, во ова Упатство даваме кратко објаснување на поврзаноста помеѓу овие две работи и на можните начини преку кои овие два аспекти можат да се решаваат на интегриран начин.

Води за капење и планови за управување со речните сливови

Процесите/ постапките кои се бараат согласно законската рамка за водите за капење и за планирање на управувањето со речните сливови се многу слични, и тие предвидуваат:

- Идентификување на целите (стандардите) за водното тело
- Карактеризирање на водното тело, и тоа:
  - природни карактеристики
  - влијанија (притисоци) од човекот
- Проценка на ризикот од тоа притисоците да доведат до неуспех во остварување на целите
- Идентификување на мерките кои би можеле да се преземат за намалување/ сведување на минимум на ризиците
- Избор на најекономичната комбинација на мерки
- Имплементација
- Мониторинг

Членот 74 од Законот за водите (програми за мерки) го следи истиот пристап како и Рамковната директива за водите на ЕУ, и содржи мерки за остварување на целите за водите за капење во програмите за мерки содржани во Планот за управување со речен слив.

Можеме да забележиме дека, слично како и другите заштитени подрачја (зони), водите за капење едноставно претставуваат група од водни тела за кои постојат конкретни цели кои треба да бидат земени предвид при планирањето на програмите за мерки за речниот слив во кој се наоѓаат водните тела.

Ова Упатство исто така препорачува користење на усогласен пристап при што мерките кои треба да се имплементираат за да се остварат целите за водите за капење (согласно она што е предвидено во членот 8, точка 104 од Законот за водите) се изведуваат како составен дел на процесот на планирање на управувањето со речните сливови и дека, согласно законот, таквите мерки се вградуваат во плановите за управување со речните сливови.

Еден од најважните аспекти во овој смисол е процесот на „проценка на ризикот“ кој бара конкретни информации и конкретна експертиза, од кои повеќето можат да се најдат на национално ниво а помалку на локално ниво (зборуваме за хидролошки податоци, геолошки податоци...). Од овие причини се препорачува процесот на проценка на ризикот за усогласеност со стандардите за водите за капење да се прави како кооперативна активност и заедничка обврска во контекст на активностите за планирање на управувањето со речните сливови.

2. ЗАКОНСКИ ОДРЕДБИ

2.1 Правна рамка

Главната законска рамка која се однесува на водите за капење во Македонија е Законот за водите¹ (и неговите измени). Соодветните делови од овој Закон се содржани во секој од прилозите од ова Упатство за полесно упатување:

- Делот 3.3 од Законот за водите (член 101) содржи одредби во врска со идентификувањето на зоните за капење
- Делот 4 од Законот за водите (член 104) ги содржи главните одредби од Законот, особено барањата за заштита на водите за капење.

Овие членови ја даваат правната основа за регулирање на следниве три нешта во подзаконските акти:

- Член 101.6 – Начини и демаркација за користење на зони за капење
- Член 104.4 – Заштита на водите за капење: ограничување на употребата на водите за капење
- Член 104.6 – Заштита на водите за капење: Начини на управување и мерки, технички критериуми и цели за водите за капење
- Член 104.8 – Заштита на водите за капење: Програма за мерки со цел подобрување на квалитетот на водите за капење

Во моментот на пишување на ова Упатство, сè уште не беа донесени правилници/ уредби согласно горенаведените одредби.

Изготвен е нацрт Правилникот за начинот и раководни мерки за водите за капење, технички критериуми и цели за квалитетот на водите за капење, како и методите и процедурите за информирање на јавноста за резултатите од мониторингот на водата за капење², но истиот не е донесен во моментот на изготвување на ова Упатство.

Во основа, Правилникот согласно членот 104.6 е предвидено, меѓу другото, да ги определи следниве нешта:

- Проценка на квалитетот на водата за капење, конкретни услови кои треба да ги исполнува водата во однос на присуството на материи и супстанции и нивни концентрации, начинот на вршење контрола и известување за квалитетот на водата за капење;
- Класифицирање на водите за капење;

Со други зборови, Правилникот ќе ги определи стандардите кои треба да се исполнат. Во отсуство на овој Правилник, класификацијата на водите за капење (точката 6 погоре) се врши согласно постојното секундарно законодавство изготвено согласно претходниот Закон за водите, и тоа:

- Уредба за класификација на водите (Службен весник на РМ бр. 18/99)

Се очекува одредбите од оваа Уредба во однос на водите за капење да бидат заменети со новиот Правилник споменат погоре, и дека овој Правилник ќе ги воведат стандардите утврдени во Директивата на Европската унија за водите за капење. За поедноставно упатување, стандардите содржани во Директивата се дадени во Анексот 1.

---

¹ Службен весник на Република Македонија бр. 87/2008, 6/2009, 161/2009, 83/2010, 51/2011, 44/2012, 23/2013, 163/2013, 180/2014, 146/2015 и 52/2016

Надлежностите за работите кои се однесуваат за водите за капење се споделуваат помеѓу единиците на локалната самоуправа и централните власти. Споделувањето на конкретните надлежности со централните органи е резимирано во следнава табела:

Табела 2-1 Надлежности на министерствата

Надлежности	МЖСПП	Мин.за здравство	Мин.за транспорт и врски
Определување на рекреативните води за капење	X	X	X
Листа на зони за капење	X	X	
Означување на зоните за капење	X	X	X
Управување со водите за капење	X	X	
Програма за водите за капење	X	X	

- МЖСПП = Министерство за животна средина и просторно планирање

2.2 Формално означување на водите за капење и зоните за капење

Неопходно е да имаме предвид дека правната рамка содржи две дефиниции:

- води за капење – онака како што е дефинирано погоре, и
- зони за капење – подрачја во кои се наоѓаат водите за капење.

Зоните за капење во суштина се самите води за капење заедно со нивното директно опкружување, како што се плажата, заливот или другото подрачје каде се одмораат капачите и од кое влегуваат во водата за капење.

Конкретните одредби за „определување“ на водите за капење се содржани во членот 101. Според овој член, вкупно три министерства за задолжени за заедничко определување на зоните за капење и за нивно доставување до Владата, и тоа:

- Министерство за здравство
- Министерство за животна средина и просторно планирање
- Министерство за транспорт и врски

Првите две министерства се задолжени за годишно ажурирање на листата на водите за капење.

Начинот на означување и начинот на користење на водите за капење ќе бидат пропишани (во Правилник) од овие три министерства, но оваа активност сè уште не е направена.

КЛУЧНА ОБВРСКА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

Единиците на локалната самоуправа, согласно членот 101, став 3, се задолжени за означување на зоните за капење, и овие зони мора (како минимум) да ги содржат зоните содржани во листата доставена до Владата.

Со оглед на тоа што Правилникот во кој би биле содржани деталните одредби сè уште не е донесен, се препорачува единиците на локалната самоуправа да го усвојат следниов пристап во означувањето на зоните за капење, во консултација со трите горенаведени министерства.

Зоните со води за капење треба да бидат вклучени во соодветната документација за просторно планирање, вклучувајќи ги генералните урбанистички планови и деталните урбанистички планови.

2.3 Определување на зоните за капење

Текстот кој следи (во најголем дел) го следи пристапот преземен за определување на водите за капење и на зоните, онака како што е применливо согласно Директивата на ЕУ и онака како што се применува во некои земји членки, согласно одредбите кои се очекува дека ќе бидат содржани во (нацрт) Правилникот.

Колкав број на места со води за капење?

Имајќи ја предвид географијата на Македонија, не се очекува да бидат определени голем број на води за капење. Може да констатираме дека:

- Во ЕУ биле определени вкупно 6.497 води за капење во внатрешноста на територијата во 2015 година
- Во ЕУ биле определени вкупно 14.791 крајбрежни води за капење во 2015 година

Колку за споредба, даваме приказ на бројот на води за капење определени во внатрешноста на територијата на некои земји членки на ЕУ:

- Австрија: 265, од кои 9 се речни
- Чешка: 153, кои 1 е речна
- Унгарија: 246, од кои 41 се речни
- Словачка: 33, и тоа сите езерски
- Словенија: 48, од кои 18 се речни а 21 се крајбрежни

Со оглед на големината на Македонија, разумно е да се очекува дека бројот на води за капење ќе биде „околу педесетина“ – користејќи ги вредностите наведени погоре во однос на територијалната површина. Сепак, имајќи ги исто така предвид и специфичната топографија и малиот број на езера, оваа бројка може да биде значително помала и во прв ред да се состои од места за капење на двете главни езера – Охридско и Преспанско езеро. Индикативна листа на места за капење покрај езерата е дадена во еден од прилозите и таа се заснова на информациите објавени од Општина Охрид². На неа се прикажани вкупно 26 места а дополнителни шест места се определени во Преспа и уште едно во Дојран. Овие почетни истражувања најверојатно би резултирале со околу педесетина места.

Клучни критериуми за определување на водите за капење се следниве:

- На определени места веќе „традиционално“ се практикува капење
- Капењето не е трајно забрането, на пример поради многу силни струи или други фактори кои не се поврзани со квалитетот на водата
- Голем број на капачи

Првиот од овие критериуми е очигледен сам по себе и зависи само од „локалното знаење“. Вториот критериум е исто така јасен.

Сепак, критериумот за „голем број“ е помалку јасен и тој не е регулиран со македонското или законодавството на ЕУ, ниту со некои политики. Во основа, „голем број“ на капачи (околу 150 луѓе³) е бројот кој најчесто го имаме на плажи и езера кои се популарни на кои капењето е добредојдено и на кои евентуално има и објекти/ содржини наменети за капачите. Во

² Користењето на објавените туристички информации за локацијата на плажите можеби не изгледа дека е директно поврзано со критериумите во Законот или во Директивата, но фактот дека Општината ја објавила листата укажува дека таа ги смета овие места за соодветни за капење и дека на нив има (барем основни) објекти. Како таква, листата ги применува барем основниот критериум за определување на местата.

³ Види на пример Извештајот за водите за капење 2014-2015 година на Агенцијата за заштита на животната средина на Шкотска

предвид треба да се земат и бројот и постоењето на „помошни објекти и содржини“. Ако бројот на капачи кои го посетуваат местото е доволен да доведе до воведување на содржини и објекти, како што се паркиралишта, продавници, кафетерии и слично, тогаш е разумно да се смета дека бројот на капачи ќе биде „голем“ во смисол на македонското и европското законодавство.

Во оваа смисла, се препорачуваат следниве активности:

- На сите единици на локалната самоуправа им се препорачува да направат проценка на подрачјето за кое тие се надлежни и да ги определат „местата кандидати“ за кои е познато дека луѓето се капат во водите, дека се капеле во минатото или е веројатно дека ќе се капат во иднина
- Секое од овие „места кандидати“ треба да бидат проверени на лице место за да се изготви „почетна верзија“ на профилот на водата за капење: станува збор за посети на лице место, по можност во летната сезона, кога треба да се обезбедат докази за собирање на капачи и за нивниот број. Посетата (инспекцијата) исто така треба да го констатира и присуството на евентуални дополнителни содржини. Почетниот профил би требало да ги содржи информациите наведени во табелата подолу, заедно со барем една карта и фотографски докази обезбедени за време на посетата
- Ваквите почетни профили на водите за капење потоа ќе треба да бидат разгледани од единицата на локалната самоуправа и, ако по ваквото разгледување единицата на локалната самоуправа одлучи дека местото заслужува да биде земено предвид како вода за капење, почетната верзија на профилот ќе биде предмет на дискусија со министерствата наведени погоре

Табела 2-2 Препорачани минимум информации за изработка на почетен профил на местото кандидат

Параметар	Опис
Име	Викано име или официјално име
Општина	Име на единицата на локалната самоуправа
Шестцифрена бројка за упатување	Центарот на местото, кој може да добие од Google Maps
Водно тело	Со упатување на делинеациите на водните тела за Планот за управување со речни сливови (ID број)
Вид на водно тело	Река, езеро
Краток опис	Неколку редови текст за природата на местото (урбано, рурално, дел од туристички комплекс или одморалиште).
Големина	Должина на плажата или на подрачјето од кое се влегува во водата за капење
Сезона на капење (проценка)	Од датумот на започнување до датумот на завршување (овие податоци во оваа фаза ќе се сметаат само за индикативни)
Просечен број на капачи во време на најголема побарувачка	Повторно и ова време ќе биде само груба проценка, но во оваа фаза ваквата проценка е доволна
Мониторинг (капење)	Дали местото веќе се следи во однос на квалитет на водата за капење? (Да/Не) Ако да, наведете од кого, кога и колку често. Ако да, исто така наведете резиме на последните резултати.
Мониторинг (друго)	Дали местото или локацијата во непосредна близина е предмет на мониторинг од други причини (на пример: квалитет на водата во животната средина, квалитет на водата за пиење ...)? (Да/Не) Ако да, наведете зошто се врши мониторингот, од кого, кога и колку често.

Ако да, исто така наведете резиме на последните резултати	
Забелешки	Кратки забелешки за други информации кои би биле релевантни во донесувањето на одлуката дали тоа подрачје да се определи или не. На пример, локалното знаење за историјатот на местото како вода за капење, планови за понатамошен развој кои би влијаеле на употребата на местото како место за капење (позитивни и негативни)

Почетниот профил треба да содржи карта (која повторно може да се преземе од Google Maps или од OpenStreetMap, или од катастарски карти⁴, како и фотографии кои ќе го прикажуваат местото во целина и одредени карактеристики на подрачјето (плажа, содржини, знаци и ознаки и сл.).

Имајте предвид дека информациите за почетниот профил можеби се веќе изготвени во рамките на изготвувањето на Планот за управување со речен слив. Ако не се изготвени, тогаш овие информации, кога ќе бидат изготвени, треба да ѝ бидат доставени на Комисијата за планирање на управувањето со речен слив со цел нивно вградување во процесот на планирање со управувањето со речниот слив.

Во консултации со министерствата, единиците на локалната самоуправа треба колективно да определат кои од местата кандидати ги исполнуваат критериумите за определување како место. Секое од избраните места ќе подлежи на „провизорно означување“. Во повеќето случаи ваквото означување ќе биде релативно едноставно и може да се направи врз основа на почетното истражување. Но, во некои случаи местата за капење можеби се наоѓаат многу блиску едно до други и нема веднаш да знаеме дали е добро да ги означиме како едно место или како посебни места.

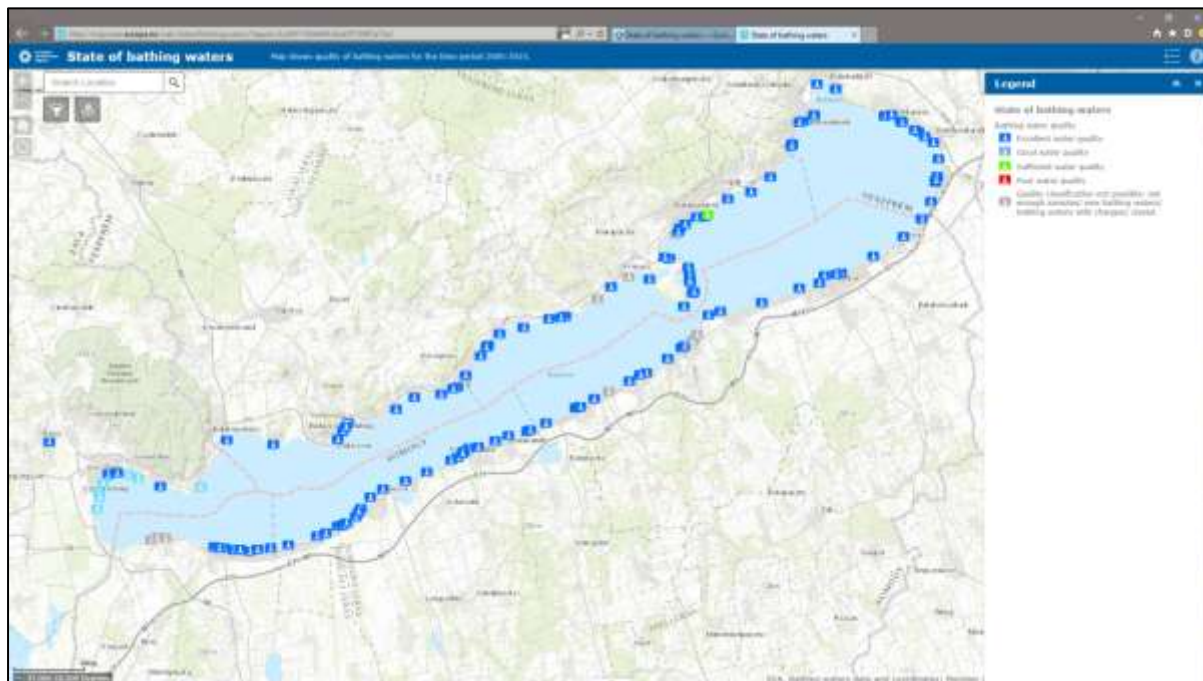
Како илустрација за сложеноста на оваа активности, ја даваме следнава карта на која е прикажано езерото Балатон во Унгарија⁶. Во одредени случаи, растојанието помеѓу поединечни места за капење е мошне мало (значително помалку од еден километар). Дали означувањето на ваквата голема густина на поединечни места на води за капење е соодветно или оправдано ќе мора да се проценува од случај до случај, при што клучен критериум ќе биде дали квалитетот на водите за капење „во основа е ист“ на секоја од овие локации.

⁴ <http://www.katastar.gov.mk/>

⁵ Примери за карти од профили на води за капење се дадени во прилог заедно со примерот од Шкотска

⁶ <http://maps.eea.europa.eu/wab/stateofbathingwaters/?appid=0cd9871469ef48c6aa07f198ff5a70e2>

Слика 2-1 Места со вода за капење – езеро Балатон во Унгарија⁷

Со цел да биде решено прашањето на „просторна хетерогеност“ на квалитетот на водата за капење, неопходно е детално и разумно разбирање на мешаните карактеристики на водното тело и на притисоците врз квалитетот на водата (точкести извори и особено дифузни извори на загадување). Ова е прашање кое ќе треба да се решава во рамките на плановите за управување со речните сливови и, како такво, ќе треба да го решава Комисијата за управување со речен слив и нејзините составни тела, при што сите тие треба да придонесат кон подобро разбирање на карактеристиките на водното тело, и на кој начин е најдобро да се постигнат целите за животната средина, вклучувајќи ги тука и стандардите за вода за капење.

Ова прашање ќе стане актуелно во Македонија најмногу во однос на Охридското езеро, каде имаме значителен број на места за капење кои се разумно блиску едно до друго. Охридското езеро досега било предмет на детални истражувања за повеќе работи, како што е на пример проектот за зачувување на Охридското езеро, и прашањата поврзани со управувањето на подрачјето на езерото во целина во моментот се решаваат во рамките на проектот „Кон подобро управување на заедничкото прекугранично природно и културно наследство во регионот на Охридското езеро“⁸.

Во оваа смисла, може да констатираме дека веќе постојат многу информации со кои ќе може да се донесе одлука за степенот до кој квалитетот на водите за капење на две плажи е „ефективно исто“ (т.е. квалитетот на водата на двете места може да се утврди од резултатите добиени од мониторинг на едно од местата).

Одлуката за тоа дали да се користи или не една мерна точка за двете плажи, или да се користат две посебни мерни точки исто така зависи и од трошоците: трошокот за мониторинг во однос на потенцијалниот бенефит од имање подобри информации, можноста за подобра заштита на здравјето на луѓето и (евентуално) можност за подобро објавување на високиот

⁷ Езерото Балатон е малку потесно од Охридското езеро но е речиси двојно подолго. Се простира на површина од околу 590 km² а Охридското езеро се простира на површина од околу 350 km².

⁸ Во однос на Охридското езеро реализирани се повеќе проекти и иницијативи. Овој Водич нема за цел да ги наведе сите нив, туку сите тие треба да се користат како извори во изготвувањето на Планот за управување со речниот слив

квалитет на водите за капење. Имајќи ги предвид високите трошоци поврзани со проблемите со човековото здравје и високата економска вредност на езерскиот туризам, можеме да кажеме дека постои добар аргумент за тоа да имаме поголем број на мерни места т.е. да го следиме пристапот кој се користи на езерото Балатон (види погоре).

Од тие причини, се препорачува секоја плажа посебно да биде идентификувана, определена, профилирана (види подолу) и мониторирана, и само кога има силни докази кои упатуваат на тоа дека две соседни плажи имаат ист квалитет на водата, што значи дека реално тие претставуваат „една зона за капење“, би можеле да ги споиме во едно определување.

Како резиме, се препорачува да се постапува на следниов начин:

- Единиците на локалната самоуправа да изготват иницијална листа на места кандидати
- Единиците на локалната самоуправа, во соработка со органите надлежни за планирање на управувањето со речните сливови, да изготват кратко резиме на постојните релевантни информации за секое од местата во вид на „почетен профил“, како што е наведено погоре
- Почетните профили се предмет на консултации и дискусии помеѓу надлежните органи и се донесува заедничка одлука за тоа дали местото кандидат треба да му биде потврден статусот на „веројатна зона на вода за капење“. Ако е така, тогаш на местото треба да му се даде прелиминарно означување.
- Оние места на кои им било дадено прелиминарно означување потоа треба да бидат предмет на:
  - Профилирање: кое ќе го прават единиците на локалната самоуправа со поддршка од органите надлежни за планирање на управувањето со речните сливови (види подолу), вклучувајќи ги тука:
    - Карактеризација на сливот
    - Проценка на ризикот
    - Определување на најекономичната комбинација од мерки
  - Мониторинг: вклучување во програмата за мониторинг на водите за капење (види подолу)

3. ПРОФИЛИРАЊЕ НА ЗОНИТЕ СО ВОДА ЗА КАПЕЊЕ

3.1 Вовед во профилирање на зоните

Концептот на профилирање првпат беше воведен во ревидираната верзија на Директивата за води за капење од 2006 година. Ова барање е пренесено во Законот за водите (член 104) но Правилникот во врска со ова сè уште не е донесен, па во таа смисла насоките кои се дадени во овој дел од Водичот се засноваат на начинот на кој е применета Директивата на ЕУ.

Главната цел на македонското и европското законодавство во однос на водите за капење е намалување на гастроентеритисот и на другите здравствени проблеми поврзани со водите. Поради тоа, Законот за водите и Директивата за водите за капење бараат секоја вода за капење да биде предмет на проценка на ризикот од евентуално појавување на вакви проблеми, проценка на причините за овие ризици и начини на кои овие ризици би биле сведени на минимум или целосно отстранети. Процесот на проценка на ризикот, слично на постапката која се користи за карактеризирањето во рамките на планирање на управувањето со речните сливови, има за цел да ги утврди најекономичните комбинации на мерки за остварување на целите; така што овој процес, во контекст на водите за капење, се спроведува преку изготвување на „профили на водите за капење“.

ЗАБЕЛЕШКА – корисни насоки во работењето

Европската комисија има објавено Прирачник за изготвување на профили на водите за капење, насловен како:

Профили на водите за капење: најдобри практики и насоки (Bathing Water Profiles: Best Practice and Guidance) од месец декември 2009 година

http://ec.europa.eu/environment/water/water-bathing/pdf/profiles_dec_2009.pdf

Се препорачува користење на овој Прирачник додека не бидат објавени конкретните насоки согласно Законот за водите.

Во прилог е исто така даден и пример за профилирање на водите за капење од Шкотска.

3.2 Профил на водите за капење

Секој профил на водите за капење може да опфати една вода за капење или повеќе од една води за капење кои се наоѓаат една до друга.

Профилот може да биде „едноставен“ или „сложен“, зависно од контекстот. Едноставниот профил секогаш треба да биде изготвен за почеток. Само во случаи кога таквиот едноставен профил ќе се покаже како недоволен/ несоодветен за целта, тогаш ќе треба да се изготви сложен профил.

Едноставните профили обично се доволни за места на кои е лесно да се идентификуваат изворите и патиштата кои се причина за проблеми поврзани со микробиолошки загадувања. Во случаи кога изворите не е лесно да бидат идентификувани или каде водното тело е подложно на повеќе притисоци од загадување, кај нив веројатно ќе биде потребен сложен профил.

Профилот на водата за капење во прв ред е наменет за добивање претстава за фекалните извори и патишта на загадување, и се фокусира на индикаторите за фекално загадување: или е тоа ешерихија коли (*Escherichia coli*) и интестинални ентерококи (параметри од новата Директива на ЕУ) или термотолерантни бактерии од групата „coli“ и фекално стрептококи

(параметри од старата Директива). Новите параметри, особено ешерихија коли, се повеќе репрезентативни за фекално загадување отколку старите параметри.

Мора да бидат обезбедени информации за патиштата по кои (и степенот до кој) квалитетот на водите за капење е засегнат од загадување. Со други зборови, органите надлежни за водите за капење треба да ги идентификуваат и бројчано да ги изразат изворите на загадување кои негативно влијаат на квалитетот на водите за капење, како и патиштата преку кои се случува таквото загадување. Кога ќе се земаат предвид изворите на загадување важно е да се карактеризираат видовите на емисии (постојани/ еднократни, точкести/ дифузни). Иако главниот фокус е ставен на присуството на микробиолошки загадувачи, во предвид исто така ќе треба да се земе испуштањето на нутриенти во водните тела (азот и фосфор). Евтрофикацијата на водите, првенствено поради внесување на азот и фосфор, доведува до цветање на планктонот или во прекумерно развивање на зелени алги/ макрофити, кои можат исто така да доведат до потенцијални несакани ефекти врз здравјето и мора да бидат решавани во процесот на профилирање.

Уште повеќе, карактеристиките на водите за капење кои зависат од нивната локација (проточни или изолирани води) исто така имаат решавачка улога.

Сите овие аспекти се евидентираат во профилот на водата за капење, кој надлежните органи го користат како клучна алатка за проценка на ризикот и за управување. Профилот на водата за капење може да се користи како помош во идентификување на најекономичните мерки и може да биде добар аргумент во апликациите за финансиска поддршка (кога е потребно) со цел имплементација на мерките.

Истовремено, профилот на водата за капење ќе се користи за комуникација со граѓаните/ јавноста во однос на квалитетот на водата за капење и за раководните мерки кои биле преземени.

3.3 Изготвување на профилот

Актуелниот Закон за водите (член 104) не определува кој би требало да биде одговорен за изготвување на профилот, затоа што деталното изготвување на профили допрва ќе биде уредувано со предвидениот Правилник.

Инструкциите кои следат во понатамошниот дел од текстот се засноваат на работните претпоставки дека изготвувањето на профилите, слично како и другите работи поврзани со водите за капење, во најголем дел ќе биде локална задача, при што единиците на локалната самоуправа добиваат помош за определени работи од централно ниво.

Работна претпоставка е дека надлежноста/одговорноста ќе биде споделена, иако иницијативата на почетокот ќе биде кај единиците на локалната самоуправа.

Уште повеќе, мора да се има предвид и поврзаноста со процесот на изготвување на планови за управување со речните сливови, каде целокупната надлежност е на централно ниво а со давање поддршка од локалното ниво. Како што веќе нагласивме, се препорачува единиците на локалната самоуправа да изготват почетен профил.

Овој почетен профил потоа ќе мора дополнително да се развие во целосен едноставен профил или, ако е неопходно, во целосен сложен профил.

Главната работа се случува од почетниот кон целосниот профил, што претставува клучен аспект во проценката на ризикот. Како што може да се види со примерот од Шкотска (Стоунхејвн), ова значи разбирање на следниве нешта:

- Карактеристиките на сливното подрачје кое се влива во водата за капење (водното тело)
- Карактеристиките на притисоците од загадување врз водното тело

Овие две работи се решаваат во процесот на планирање на управувањето со речните сливови. За да бидеме ефикасни и доследни, се препорачува единиците на локалната самоуправа да ги добиваат релевантните информации, анализи и заклучоците од проценката на плановите за управување со речните сливови, кои потоа би биле вклучени во самиот профил.

На крајот, профилот треба да ја утврди најекономичната комбинација на мерки со кои ќе се постигне бараниот квалитет на водата за капење. Ова повторно е прашање кое може да се решава во рамките на процесот на планирање со управувањето со речните сливови. Со цел да се избегнат дуплирањето на активностите и можните недоследности во процесот на планирање и донесување одлуки, силно се препорачува проценката на ризикот за водите за капење да се реализира како составен дел од процесот на планирање со управувањето со речните сливови.

3.4 Планирање на мерки и нивна имплементација

Во случаи кога за определена вода за капење било утврдено дека е изложена на ризик, ќе има повеќе мерки кои би можеле да се преземат за негово решавање. Неопходно е да бидат идентификувани мерките за решавање на **сите** извори на ризик, и потоа од оваа „долга листа“ да се избере најекономичната комбинација на мерки.

Кога ќе се прави овој избор, ќе мора да се има предвид дека одредени мерки, вклучувајќи го и овозможувањето на услуги за собирање и пречистување на урбаните отпадни води, се задолжителни, без разлика на нивото на ризик. Овие задолжителни мерки мора да бидат земени предвид кога ќе се определуваат дополнителни мерки⁹.

Најчеста причина за неусогласеност кај водите за капење во Европа е испуштањето на урбани отпадни води кои биле неадекватно пречистени. Од тие причини, кога ќе се прави проценка на ризикот и кога се планираат мерките, од суштинска важност е да бидат идентификувани сите извори на урбани отпадни води кои би можеле да го загадат водното тело, и да се процени нивното влијание. Единиците на локалната самоуправа, во соработка со давателите на водните услуги, се клучните субјекти задолжени за овие прашања, и тие мора да обезбедат информации во врска со урбаните отпади води. Овие информации вклучуваат:

- Извори на отпадни води во сливното подрачје
- Колкаво количество на отпадни води се собира
- На кој начин се пречистува отпадната вода
- Количеството и содржината на загадувачите во отпадните води

Информациите кои се обезбедуваат треба исто така да ја прикажуваат и состојбата на инфраструктурата, т.е.:

- Комбинираните канализациски системи и прелевањата
- Атмосферската канализација
- Дифузни извори: фекално загадување од добиток, загадување со нутриенти од употреба на ѓубрива, шталски ѓубрива...

---

⁹ Ваквиот пристап за „прво задолжителните мерки“, заедно со дополнителните мерки по потреба, е содржан во членот 10 од Рамковната директива за водите: „комбиниран пристап“.

Идентификувањето на притисоците се прави со постапка која е слична на постапката за плановите за управување со речните сливови.

4. МОНИТОРИНГ

Мониторингот на водите за капење се препорачува да се прави со земање предвид на следниве три аспекти:

1. Мониторинг на микробиолошкиот и физичко-хемискиот квалитет на водата
2. Мониторинг на другите аспекти на состојбата на водите за капење (присуство на пловечки материјал/ остатоци, боја, мирис – видлива состојба)
3. Мониторинг на состојбата на зоната за капење од поопшт аспект, вклучувајќи постоење на содржини (паркинг, знаци, тоалети, корпи за отпадоци, кафетерии, соблекувални...), состојба на тие содржини (чисти, во функција...) и севкупна состојба на местото (отпадоци, начин на кој се користи местото – скари, бучава ...)

Првиот аспект е од техничка природа и тој бара земање примероци и капацитети за лабораториски анализи. Другите аспекти се поопшти и не бараат вакви капацитети.

Информациите од актуелниот мониторинг на водите за капење во Македонија ги објавува Министерството за животна средина и просторно планирање¹⁰.

4.1 Сегашни и идни надлежности за мониторинг

Актуелната законска рамка (Закон за водите) ги определува надлежностите за мониторинг на водите за капење (првиот аспект) кај единиците на локалната самоуправа, и тоа:

- Единиците на локалната самоуправа се исто така задолжени за мониторинг на водите во зоните за капење. Податоците од локалната мрежа за мониторинг и податоците од мониторингот на водите за капење ќе се доставуваат до Министерството за животна средина (Македонски информативен центар за животна средина). Ако зоната за капење се наоѓа на подрачје на две или повеќе единици на локалната самоуправа, мониторингот ќе се врши во взаемна соработка и координација, пропорционално на големината на зоната за капење која се наоѓа на подрачјето на секоја единица на локалната самоуправа (член 146). Податоците од локалната мрежа за мониторинг и податоците од мониторингот на водите за капење ќе се доставуваат до Министерството за животна средина (Македонски информативен центар за животна средина).

4.2 Барања за мониторинг на квалитетот на водите за капење

Секоја година, земјите членки ќе ги идентификуваат водите за капење на нивното подрачје и ќе го определат времетраењето на сезоната за капење.

Тие ќе воспостават мониторинг на онаа локација која најмногу ја користат капаците, или онаму каде постои најголем ризик од загадување. Мониторингот ќе се врши преку земање примероци (мостри), и тоа:

- четири мостри, вклучувајќи една пред почетокот на сезоната за капење;
- три мостри само ако сезоната не е повеќе од осум недели, или ако регионот е предмет на посебни географски ограничувања.

---

¹⁰ http://www.moepp.gov.mk/?page_id=4884&lang=en

Земјите членки ќе ги достават податоците од нивниот мониторинг до Комисијата, заедно со опис на мерките за управување со квалитетот на водата. Мониторингот може да биде суспендиран само откако Комисијата била информирана.

4.3 Определување на квалитетот на водите за капење

Квалитетот на водите се оценува врз основа на микробиолошките податоци дефинирани согласно параметрите содржани во Анексот 1. Потоа, земјите членки ќе определат класификација на водите: лош, доволен, добар или одличен квалитет. Оваа класификација ќе одговара на критериумите определени во Анексот 2.

Сите води за капење во ЕУ мора да бидат најмалку со доволен квалитет до крајот на сезоната за капење во 2015 година. Уште повеќе, земјите членки треба да ги преземат сите мерки неопходни за унапредување на бројот на водите за капење, кон добар или одличен квалитет. Ако квалитетот е лош, земјите членки ќе усвојат мерки кои се неопходни за управување и елиминирање на загадување, како и заштита и информирање на капачите.

5. ИНФОРМИРАЊЕ, КОМУНИКАЦИЈА, ЗАБРАНИ

5.1 Споделување на информации

Единиците на локалната самоуправа се задолжени за мониторинг на водите во зоните за капење. Мониторингот на зоните за капење е обврска за општините и за градот Скопје на чие подрачје се наоѓаат водите за капење (член 146, став 5 и член 149, став 1 од Законот за водите). Членот 149, став 1 од Законот за водите исто така предвидува доставување на податоците до Министерството за здравство, до Државниот санитарен и здравствен инспекторат и до МЖСПП. Министерството за здравство ќе ја пропише методологијата за мониторинг (член 149, став 2 од Законот за водите) а Министерството за здравство, заедно со МЖСПП, ги пропишува начините на информирање на јавноста за состојбата со водите за капење (член 149, став 3 од Законот за водите). Министерството за здравство еднаш годишно ги определува водите за капење во државата (член 149, став 4 од Законот за водите). Понатаму, се вели дека:

- Единиците на локалната самоуправа ќе ги достават сите податоци добиени од мониторингот на водите за капење до МЖСПП (член 156, став 3 од Законот за водите). Членот 156, став 3 не се однесува само на општините и на градот Скопје, туку и на општините во градот Скопје. Исто така, овој член не ги спомнува другите централни институции како приматели на податоците од мониторингот на водите за капење (Министерството за здравство, Државен санитарен и здравствен инспекторат). Од друга страна, деталните правила за доставување на податоците од мониторингот на водите за капење ќе бидат определени со Правилник кој го донесува МЖСПП, во согласност со Министерството за здравство, врз основа на членот 156, став 7 (овој Правилник сè уште не е донесен).
- Единиците на локалната самоуправа ќе ги достават до МЖСПП податоците за квалитетот на водите за капење до Министерството за здравство, Државниот санитарен и здравствен инспекторат и МЖСПП (член 149), заедно со сите други собрани податоци (член 156).

Деталните правила за доставување на податоците од мониторингот на водата за пиење и водата за капење ќе бидат определени во Правилник кој го донесува МЖСПП, во согласност со Министерството за здравство, согласно членот 156, став 7 од Законот за водите (овој Правилник сè уште не е донесен).

АНЕКС 1 – СТАНДАРДИ ЗА КВАЛИТЕТ

Директивата за води на капење на Европската унија официјално се нарекува¹¹:

- Директива 2006/7/ЕС на Европскиот парламент и на Советот од 15 февруари 2006 година во врска со управувањето со квалитетот на водите за капење, со која се отповикува Директивата 76/160/ЕЕС

Во Анексот 1 од Директивата е содржана шемата за микробиолошко класифицирање на водите за капење. Дадени се спецификации за водите во внатрешноста на територијата на државата како и за крајбрежните води, но овие вториве не ги прикажуваме тука затоа што не се релевантни за Македонија.

А	В	С	Д	Е
Параметар	Одличен квалитет	Добар квалитет	Доволен квалитет	Референтни методи за анализа
1 Интестинални ентерококи (cfu/100 ml)	200	400*	330**	ISO 7899-1 или ISO 7899-2
2 Ешерихија коли (cfu/100 ml)	500	1 000*	900**	ISO 9308-3 или ISO 9308-1

(*) Врз основа на 95 процентна евалуација.

(**) Врз основа на 90 процентна евалуација.

ЗАБЕЛЕШКА

Стандардите за квалитет определени за „одличниот квалитет“ (сината боја) и за „добар квалитет“ (зелената боја) се засновани на евалуација од 95 проценти.

Стандардите за квалитет определени за „доволен квалитет“ (портокалова боја) се засновани на евалуација од 90 проценти.

Деталниот пристап за проценка и класификација согласно Директивата е содржан во Анексот 2 од Директивата.

¹¹ Службен весник L64/37

АНЕКС 2 – ПРОЦЕНКА И КЛАСИФИЦИРАЊЕ НА ВОДИТЕ ЗА КАПЕЊЕ

1. Лош квалитет

Водите за капење се класифицираат како „лоши“ ако, во сетот на податоци за квалитетот на водите за капење за последниот период на проценка ⁽¹⁾, процентуалната вредност ⁽²⁾ за микробиолошки енумерации е полош ⁽³⁾ од „доволните“ вредности определени во Анексот 1, колона D.

2. Доволен квалитет

Водите за капење се класифицираат како „доволни“ ако:

1. во сетот на податоци за квалитетот на водите за капење за последниот период на проценка, процентуалната вредност на микробиолошки енумерации е еднаков на, или подобар ⁽⁴⁾ од „доволните“ вредности определени во Анексот 1, колона D; и
2. ако водата за капење е предмет на краткорочно загадување, под услов дека:
  - (i) се преземени адекватни мерки за управување, вклучувајќи и надзор, системи за рано предупредување и мониторинг, со цел спречување на изложеноста на капачите преку користење на определени средства или нивно предупредување или, кога е неопходно, забрана за капење;
  - (ii) се преземени адекватни мерки за спречување, намалување или елиминирање на причините за загадување; и
  - (iii) бројот на примероци (мостри) кои биле игнорирани согласно членот 3(6) поради краткорочното загадување за време на последниот период на проценка биле не повеќе од 15% од вкупниот број на примероци кои биле земени во календарот за мониторинг определен за тој период, или не повеќе од еден примерок по една сезона за капење, зависно кој број е поголем.

3. Добар квалитет

Водите за капење се класифицираат како „добри“ ако:

1. во сетот на податоци за квалитетот на водите за капење за последниот период на проценка, процентуалната вредност на микробиолошки енумерации е еднаков на, или подобар ⁽⁴⁾ од вредностите за „добар квалитет“ определени во Анексот 1, колона C; и
2. ако водата за капење е предмет на краткорочно загадување, под услов дека:
  - (i) се преземени адекватни мерки за управување, вклучувајќи и надзор, системи за рано предупредување и мониторинг, со цел спречување на изложеноста на капачите преку користење на определени средства или нивно предупредување или, кога е неопходно, забрана за капење;
  - (ii) се преземени адекватни мерки за спречување, намалување или елиминирање на причините за загадување; и
  - (iii) бројот на примероци (мостри) кои биле игнорирани согласно членот 3(6) поради краткорочното загадување за време на последниот период на проценка биле не повеќе од 15% од вкупниот број на примероци кои биле земени во календарот за мониторинг определен за тој период, или не повеќе од еден примерок по една сезона за капење, зависно кој број е поголем.

4. Одличен квалитет

Водите за капење се класифицираат како „одлични“ ако:

1. во сетот на податоци за квалитетот на водите за капење за последниот период на проценка, процентуалната вредност на микробиолошки енумерации е еднаков на, или подобар од вредностите за „одличен квалитет“ определени во Анексот 1, колона B; и
2. ако водата за капење е предмет на краткорочно загадување, под услов дека:
  - (i) се преземени адекватни мерки за управување, вклучувајќи и надзор, системи за рано предупредување и мониторинг, со цел спречување на изложеноста на

- капацитите преку користење на определени средства или нивно предупредување или, кога е неопходно, забрана за капење;
- (ii) се преземени адекватни мерки за спречување, намалување или елиминирање на причините за загадување; и
  - (iii) бројот на примероци (мостри) кои биле игнорирани согласно членот 3(6) поради краткорочното загадување за време на последниот период на проценка биле не повеќе од 15% од вкупниот број на примероци кои биле земени во календарот за мониторинг определен за тој период, или не повеќе од еден примерок по една сезона за капење, зависно кој број е поголем.

ЗАБЕЛЕШКИ

⁽¹⁾ „Последен период на проценка“ се однесува на последните четири сезони за капење или, кога е применливо, период определен во членот 4(2) или (4).

⁽²⁾ Засновано на процентуалната евалуацијата на $\log_{10}$ за функцијата за густина на нормалната веројатноста на микробиолошките податоци обезбедени од конкретната вода за капење, процентуалната вредност се добива на следниов начин:

- (i) Се зема $\log_{10}$ вредноста на сите бактериски енумерации во редоследот на податоците кои ќе бидат евалуирани (ако биде добиено нула вредност, тогаш ја земаме $\log_{10}$ вредноста на минималниот лимит за детекција на аналитичкиот метод за детекција.)
- (ii) Пресметување на аритметичката средина од вредностите на $\log_{10} (\mu)$.
- (iii) Пресметување на стандардната девијација на вредностите на $\log_{10} (\sigma)$.

Горниот 90-процентен поен на функцијата на густина на веројатноста на податоците се добива од следнава равенка: горен 90-процент = антилог ($\mu + 1,282 \sigma$).

Горниот 95-процентен поен на функцијата на густина на веројатноста на податоците се добива од следнава равенка: горен 95-процент = антилог($\mu + 1,65 \sigma$).

⁽³⁾ „Полошо“ значи поголеми вредности на концентрација изразени во cfu/100 ml.

⁽⁴⁾ „Подобро“ значи пониски вредности на концентрација изразени во cfu/100 ml.

АНЕКС 3 – ПОТЕНЦИЈАЛНИ МЕСТА ЗА КАПЕЊЕ ПОКРАЈ БРЕГОВИТЕ НА ЕЗЕРАТА

Ова е иницијална листа на потенцијални места за капење на Охридското, Преспанското и Дојранското езеро, изготвена врз основа на кратка проценка на информациите објавени за туристите.

Охридско езеро

<http://ohrid.com.mk/beaches/beaches.asp?ID=397>

Табела 5-1 Плажи на Охридското езеро

	Плажа	Населено место	Оддалеченост од градот Охрид
1	Потпеш	Канео	
2	Куба Либре		500 m
3	Инекс (Горица 2)		3 km
4	Славија	Св.Стефан	3 km
5	Лагадин	Лагадин,	7 km
6	Десарет	Пештани,	10 km
7	Љубаништа		25 km
8	Голден Бич		1 km
9	Кадмо		600 m
10	Немо Бич	Св.Стефан	3 km
11	Силекс	Св.Стефан	3 km
12	Елешец	Елешец	9 km
13	Гргадиште		15 km
14	Св.Наум		27 km
15	Канео	Канео	
16	Бела Виста		700 m
17	Гранит	Св.Стефан	4 km
18	Метропол	Коњско	5 km
19	Атлантис	Елешец	9 km
20	Трпејца		17 km
21	Градска плажа	Даљан	

Преспанско езеро

Местата во однос на Преспанското езеро се наоѓаат во Општината Ресен

Табела 5-2 Води за капење на Преспанското езеро

	Плажа	Населено место	Оддалеченост од Ресен
1	Сливница	Сливница	
2	Дупени	Долно Дупени	
3	Камп Крани	Крани	
4	Стење		
5	Отешево (одморалиште)		
6	Коњско		

Дојранско езеро

Единственото место за капење се наоѓа во Стар Дојран.

Дополнителни забелешки

Албанија нема определено места на Охридското езеро (тие веќе имаат определено крајбрежни води и вршат мониторинг и известување за состојбата со водите за капење до Европската агенција за животна средина)

Албанија или Грција немаат определено места на Преспанското езеро

Грција нема определено места на Дојранското езеро

АНЕКС 4 – ПРОФИЛ НА ВОДАТА ЗА КАПЕЊЕ: СТОУНХЕЈВЕН

Одрекување од одговорност:

Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Ramboll Danmark A/S и нејзините конзорциумски партнери и на никаков начин не ги одразува гледиштата на Европската Унија.

*Овој проект е финансиран
од Европската Унија*